

Zbornik sudske prakse

Predmet C-156/15

**„Private Equity Insurance Group” SIA
protiv
„Swedbank” AS**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Augstākā tiesa Civillietu departaments)

„ Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2002/47/EZ – Područje primjene – Pojmovi ‚financijski kolateral’, ‚relevantne financijske obveze’ i ‚davanje’ financijskog kolaterala – Mogućnost izvršenja financijskog kolaterala bez obzira na pokretanje stečajnog postupka – Ugovor o tekućem računu koji sadržava odredbu o financijskom zalogu”

Sažetak – Presuda Suda (četvrto vijeće) od 10. studenoga 2016.

- 1. Usklađivanje zakonodavstava – Ugovori o financijskom kolateralu – Direktiva 2002/47 – Područje primjene – Financijske obveze osigurane ugovorom o financijskom kolateralu – Pojam*
(Direktiva 2002/47 Europskog parlamenta i Vijeća, čl. 2. st. 1. t. (f))
- 2. Usklađivanje zakonodavstava – Ugovori o financijskom kolateralu – Direktiva 2002/47 – Područje primjene – Ograničenje samo na sredstva deponirana na račune koji se koriste u okviru platnih sustava i sustava za namiru vrijednosnih papira iz Direktive 98/26 – Isključenost*
Direktive 98/26 i 2002/47 Europskog parlamenta i Vijeća, uv. izj. 1. i 4.)
- 3. Usklađivanje zakonodavstava – Ugovori o financijskom kolateralu – Direktiva 2002/47 – Područje primjene – Davanje financijskog kolaterala – Pojam*
(Direktiva 2002/47 Europskog parlamenta i Vijeća, čl. 2. st. 2.)
- 4. Pravo Europske unije – Tumačenje – Metode – Doslovno, sustavno, povijesno i teleološko tumačenje – Uzimanje u obzir svrhe i opće strukture predmetnog akta*
- 5. Usklađivanje zakonodavstava – Ugovori o financijskom kolateralu – Direktiva 2002/47 – Izvršenje ugovora o financijskom kolateralu – Ugovor o tekućem računu koji sadržava odredbu o financijskom zalogu – Mogućnost izvršenja kolaterala bez obzira na otvaranje postupka zbog insolventnosti u odnosu na davatelja kolaterala – Pretpostavke*
(Direktiva 2002/47/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, čl. 4. i čl. 8. st. 1. do 3.)
- 6. Pravo Europske unije – Načela – Jednako postupanje – Pojam*
Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 20.)

7. *Usklađivanje zakonodavstava – Ugovori o financijskom kolateralu – Direktiva 2002/47 – Izvršenje ugovora o financijskom kolateralu – Različito postupanje prema primateljima financijskih kolaterala i onima drugih vrsta osiguranja s obzirom na učinke otvaranja postupka zbog insolventnosti u odnosu na davatelja – Povreda načela jednakog postupanja – Nepostojanje*

(Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2002/47, čl. 1. st. 2. t. (e), i čl. 3., čl. 4. st. 1. i čl. 8. st. 2.)

8. *Prethodna pitanja – Nadležnost Suda – Granice – Općenita ili hipotetska pitanja – Pitanje koje je apstraktno i posve hipotetsko u odnosu na predmet glavnog postupka – Nedopuštenost*

(čl. 267. UFEU-a)

9. *Prethodna pitanja – Dopuštenost – Zahtjev bez ikakvog pojašnjenja o činjeničnom i pravnom kontekstu kao i o razlozima koji opravdavaju upućivanje prethodnog pitanja Sudu – Nedopuštenost*

(čl. 267. UFEU-a; Statut Suda, čl. 23.; Poslovnik Suda, čl. 94. t. (c))

1. Definicija „relevantnih financijskih obveza” iz članka 2. stavka 1. točke (f) Direktive 2002/47 o financijskom kolateralu obuhvaća slučaj u kojem kolateral osigurava sve tražbine banke prema vlasniku računa. Naime, s jedne strane, s obzirom da tekst Direktive 2002/47 ne predviđa izričito ograničenje izraza „obveze koje daju pravo na gotovinsku namiru” koji je dio definicije iz članka 2. stavka 1. točke (f) Direktive 2002/47, isti treba tumačiti na način da se odnosi na sve obveze koje daju pravo na gotovinsku namiru, pa tako i na obična novčana dugovanja vlasnika računa njegovoj banci, poput troškova vođenja računa.

S druge strane, s obzirom na to da se u skladu sa samim sadržajem definicije iz članka 2. stavka 1. točke (f) Direktive 2002/47 relevantne financijske obveze mogu sastojati od ili mogu uključivati sadašnje i buduće obveze, uključujući obveze koje proizlaze iz glavnog ugovora ili sličnog ugovora, ta definicija također obuhvaća situaciju u kojoj kolateral pokriva ne samo pojedinačnu obvezu, nego sve tražbine banke prema vlasniku računa.

(t. 30.-32.)

2. Iako je točno, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 1. i 4. Direktive 2002/47 o financijskom kolateralu, da je ona donesena u pravnom kontekstu koji se osobito sastoji od Direktive 98/26 o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru vrijednosnih papira te da je zakonodavac Unije smatrao da je svrsishodno zajedničkim pravilima urediti kolaterale ustanovljene u okviru platnih sustava i sustava za namiru obuhvaćenih potonjom direktivom, Direktiva 2002/47 je, kao što je to također navedeno u njezinoj uvodnoj izjavi 4., nadopunila postojeće pravne akte baveći se daljnjim pitanjima i prelazeći okvire istih akata. Iz toga slijedi da se područje primjene *ratione materiae* Direktive 2002/47 ne može smatrati ograničenim na sredstva deponirana na računima koji se koriste u okviru platnih sustava i sustava za namiru vrijednosnih papira obuhvaćenih Direktivom 98/26.

(t. 34., 35.)

3. Prema definiciji iz članka 2. stavka 2. prve rečenice Direktive 2002/47, davanje financijskog kolaterala znači njegovo davanje, prenošenje, držanje, upisivanje ili drugo određivanje kolaterala da je u posjedu ili pod kontrolom primatelja kolaterala ili osobe koja djeluje u ime primatelja kolaterala. U tom smislu, sredstva deponirana na običnom bankovnom računu koja su obuhvaćena kolateralom moguće je smatrati u posjedu ili pod kontrolom primatelja tog kolaterala samo pod uvjetom da davatelj kolaterala njima ne može raspolagati.

(t. 37., 44.)

4. Vidjeti tekst odluke.

(t. 39.)

5. Direktivu 2002/47 o financijskom kolateralu treba tumačiti na način da se njome primatelju financijskog kolaterala, u skladu s kojim se sredstva deponirana na bankovnom računu daju u zalog banci kako bi se osigurale sve njezine tražbine prema vlasniku računa, daje pravo izvršenja tog kolaterala bez obzira na pokretanje stečajnog postupka u odnosu na davatelja samo ako su, s jedne strane, sredstva koja su predmet spomenutog kolaterala uplaćena na račun u pitanju prije pokretanja tog postupka ili na dan kada je on pokrenut pod uvjetom da banka dokaže da nije bila svjesna niti je trebala biti svjesna da je taj postupak pokrenut i ako je, s druge strane, vlasnik spomenutog računa bio spriječen raspolagati tim sredstvima nakon njihove uplate na spomenuti račun.

Naime, financijski kolateral načelno ne ulazi u područje primjene Direktive 2002/47 ako je dan nakon pokretanja stečajnog postupka. Članak 8. stavci 1. i 3. te direktive u biti sprječava retroaktivni učinak stečajnog postupka na financijske kolaterale koji su dani prije pokretanja tog postupka. Nasuprot tomu, u skladu s člankom 8. stavkom 2. spomenute direktive, ako je kolateral dan nakon početka takvog postupka, ugovor o kolateralu je pravno izvršiv i obvezujući za treće stranke samo iznimno, odnosno jedino ako je kolateral dan na dan kada je taj postupak pokrenut i ako primatelj dokaže da nije bio svjestan, niti je trebao biti svjestan, pokretanja tog postupka. Slijedi da se ta direktiva, osim u slučajevima predviđenima u njezinu članku 8. stavku 2., ne primjenjuje na kolaterale dane nakon pokretanja stečajnog postupka.

(t. 45., 46., 54. i izreka)

6. Vidjeti tekst odluke.

(t. 49.)

7. Iako sustav uveden Direktivom 2002/47 o financijskom kolateralu isključuje da uporaba financijskih kolaterala ovisi o izvršenju nekog formalnog akta, njime se primateljima tih kolaterala daje pravo da ih izvrše bez obzira na pokretanje stečajnog postupka u odnosu na njegova davatelja. Taj sustav stoga daje prednost financijskim kolateralima u odnosu na druge vrste osiguranja koja nisu obuhvaćena područjem primjene te direktive. Međutim, takva razlika u postupanju utemeljena je na objektivnom kriteriju povezanom s legitimnim ciljem Direktive 2002/47, a to je povećanje pravne sigurnosti i učinkovitosti financijskih kolaterala kako bi se osigurala stabilnost financijskog sustava.

Osim toga, primjenjivost Direktive 2002/47 *ratione materiae* ovisi o davanju kolaterala i da se zahtijeva, osim u slučaju iz članka 8. stavka 2. te direktive, da je do njega došlo prije početka stečajnog postupka. Iz toga slijedi da iznosi uplaćeni na račun davatelja kolaterala nakon pokretanja stečajnog postupka načelno ne mogu biti obuhvaćeni sustavom uvedenim Direktivom 2002/47. Nadalje, članak 1. stavak 3. spomenute direktive državama članicama omogućava da iz njezina područja primjene *ratione personae* isključe ugovore o financijskom kolateralu u kojima je jedna od ugovornih stranaka osoba navedena u članku 1. stavku 2. točki (e) te direktive. Konačno, sustav uveden Direktivom 2002/47 odnosi samo na dio imovine davatelja kolaterala u odnosu na koji je on prihvatio određeni oblik izvlaštenja. U tim okolnostima, valjanost Direktive 2002/47 ne može se dovesti u pitanje s obzirom na načelo jednakog postupanja.

(t. 50.-53.)

8. Opravdanost zahtjeva za prethodnu odluku nije u davanju savjetodavnih mišljenja o općenitim ili hipotetskim pitanjima, nego u stvarnoj potrebi učinkovitog rješenja spora o pravu Unije. U tom smislu, ako sud koji je uputio zahtjev prizna da su pitanja isključivo hipotetska u okviru glavnog

postupka, okolnost da se postavljena pitanja mogu pokazati relevantnima u okviru eventualnog nadzora ustavnosti predmetnog nacionalnog zakona koji provodi Ustavni sud ne otklanja hipotetsku narav spomenutih pitanja.

(t. 56.-58.)

9. Vidjeti tekst odluke.

(t. 61.-63.)